

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Deres ref:

Oslo, 15.01.2013
Vår ref: Gerhard Salicath/ 13-1236

HØRING - ENDRINGER I PASIENT- OG BRUKERRETTIGHETSLOVEN OG IMPLEMENTERINGA AV PASIENTRETTIGHETSDIREKTIVET

Hovedorganisasjonen Virke representerer 16 500 virksomheter med 210 000 ansatte fra mange ulike bransjer. Virke organiserer bl.a. de ideelle og frivillige tjenesteleverandørene i helsetjenesten, apotek og bedrifter som utvikler og leverer utstyr og teknologiske løsninger til helse- og omsorgssektoren.

Virke mener forslaget i all hovedsak er en styrking av og videreutvikling av eksisterende rettigheter. Virke er generelt positive til regjeringens forslag til lovendringer. Virke understreker imidlertid at endringer pasient- og brukerrettigheter ikke må skje på bekostning av eksisterende rettigheter, men innebære en styrking av rettigheter for andre brukergrupper enn de som har rettigheter i dag. De foreslåtte lovendringene må heller ikke være til hinder for ytterligere rettighetsfesting dersom det er behov for det. Virke er positiv til implementering av EUs pasientrettighetsdirektiv i norsk rett. De foreslåtte endringene vil føre til høyere kostnader ved institusjonene i spesialisthelsetjenesten. Virke forutsetter at dette følges opp med økte bevilgninger til formålene over statsbudsjettet.

- ♦ **Smartere helse.** Lovforslaget legger opp til større brukerorientering og større brukermedvirkning. Endringene slik det her er foreslått forutsetter et tettere samarbeid mellom RHFene, HFER og et nært samarbeid med de ideelle og private institusjonene i spesialisthelsetjenesten. Dette betyr bl.a. styrking og utvikling av en rekke ikke-rettslige tiltak som felles IKT-systemer i alle helseregioner, samkjørte logistikksystemer, felles normer for utredninger, tilbakemeldinger og prioriteringer. IKT- og logistikksystemene er viktige virkemidler for å nå målsettingene med lovendringene. Man må her benytte seg av generiske teknologiløsninger som kan benyttes på flere områder. Virke mener dette er avgjørende for å nå målene med lovendringene.
- ♦ **Kortere frister.** Virke er positive til å redusere fristen på rett til vurdering fra tredivet til ti dager. Dette vil være et viktig bidrag til at pasientene raskere og bedre tilbakemeldinger på henvisningen til spesialisthelsetjenesten. Kortere frister øker muligheten for at alvorlige diagnoser fanges opp raskere; dette vil igjen bidra til raskere og mer målrettet behandling.
- ♦ **Økt brukervalg.** Virke er positiv til at det foreslås å gi spesialisthelsetjenesten og HELFO en aktiv rolle med å sørge for at pasientene får behandling innen gjeldende

Hovedorganisasjonen Virke

Besøksadresse:
Henrik Ibsens gate 90
NO 0255 Oslo
Postadresse:
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 56 17 00
E-post
info@virke.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA

frister. Virke vil imidlertid understreke at dette også forutsetter klare retningslinjer og definisjoner av hvordan dette skal foregå i praksis. Brukerne må her få tilstrekkelig informasjon til å gjøre velinformerte og kvalifiserte valg. HFene må i tillegg utvise reell vilje å informere pasientene og brukerne om deres rettigheter og muligheter dersom de står i fare for fristbrudd.

- ♦ **Bruk ledig kapasitet.** Virke er positiv til verktøy som gjør det mulig å overføre pasienter til behandling i andre helseregioner eller utenlands dersom det er fare for fristbrudd, dvs. dersom brukerens eget RHF ikke er i stand til å gi riktig behandling til rett tid. Overføring av pasienter mellom helseregionene eller utenlands må ikke skje ved at lavere prioriterte pasienter som nærmer seg fristbrudd blir prioritert foran alvorlige lidelser som haster.
- ♦ **Fritt valg av behandlingssted.** Dagens ordning med fritt sykehusvalg har betydelig forbedringspotensial. HFene må bl.a. pålegges og i større grad å informere sine pasienter og brukere om mulighetene de har for behandling på sykehus med ledig kapasitet. Ideelle sykehus og behandlingstilbud drevet av ideelle organisasjoner må omfattes av ordningen med fritt brukervalg på lik linje med offentlige sykehus. Virke støtter forslaget om at private radiologiske institusjoner omfattes av ordningen
- ♦ **Private opptrenings- og rehabiliteringsinstitusjoner.** Virke mener at private rehabiliteringssentre må omfattes av ordningen med fritt sykehusvalg på lik linje med alle andre behandlingstilbud i spesialisthelsetjenesten. Rehabilitering er et viktig virkemiddel for å øke funksjonsnivå og livskvalitet for de som rammes av sykdom og skader. Rehabilitering er et viktig bidrag til arbeidslinjen og i tråd med målsettingene i samhandlingsreformen; redusert liggetid på sykehus og raskere tilbake til et normalt liv. Det er derfor viktig at rehabilitering inkluderes som en selvsagt del av pasient- og behandlingsforløpene i spesialisthelsetjenesten, i overføringsfasen til kommunene og i kompetanseoverføring fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten.
- ♦ **Pasientrettighetsdirektivet.** Virke er positiv til direktivet og ønsker at det skal implementeres i norsk rett så raskt som mulig. Direktivet, slik det er utformet, har en god balanse mellom pasienters rettigheter og helsetjenestens plikter. Direktivet ivaretar samtidig helsetjenestens behov for forutsigbarhet for når direktivet kommer til anvendelse. Direktivet kodifiserer med andre ord allerede eksisterende plikter og rettigheter både brukere og helsetjenester i EØS. Fraværet av et felles regelverk i EØS frem til nå har bidratt til kompliserte og kostbare prosesser når pasienter og brukere har ønsket behandling i et annet EØS-land. Implementering av direktivet i norsk rett vil bidra til og avklare norske pasienters rettigheter og muligheter i EØS. Direktivet vil i tillegg avklare de nasjonale helsetjenestenes forpliktelser overfor brukerne som ønsker behandling i et annet EØS-land.

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Jarle Hammerstad
Direktør for samfunnskontakt

Gerhard Salicath
Seniorrådgiver